

2011-02-14
YTTRANDE

CBM:s yttrande över remissen Underlag för svar på formell underrättelse om licensjakten på varg, dnr M2011/647/R

Centrum för biologisk mångfald har via SLU tagit del av Kommissionens underrättelse angående omständigheterna kring Sveriges vargpolitik och implementeringen av denna genom licensjakter på varg (Överträdelse nummer 2010/4200).

CBM finner att Kommissionens skrivelse ställer besvärande men berättigade frågor kring Sveriges vargpolitik och i synnerhet genomförandet av licensjakten på varg. Vi kan inte peka på några fakta som otvetydigt visar att Kommissionens slutsatser är felaktiga.

ArtDatabankens bedömning är att vargen inte har gynnsam bevarandestatus i Sverige, och vi ser ingen möjlighet att göra någon annan bedömning. Den höga inavelsgraden, en påvisad inavelsdepression som påverkar ökningstakten, bristen på naturlig invandring, ett begränsande populationstak på 210 individer och en hög dödlighet på vargar av alla åldersgrupper orsakad av skydds jakt, illegal jakt och olyckor ger tillsammans en mycket negativ bild av vargpopulationens status.

Enligt art- och habitatdirektivets artikel 16.1 kan det göras undantag från det strikta skyddet under ett antal olika förutsättningar. Sverige hänvisar till artikel 16.1e som öppnar för en ”insamling” ”under strängt kontrollerade förhållanden” om det sker ”selektivt och i begränsad omfattning”, samt att det ”inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus”.

Licensjakten har inte på något sätt förbättrat vargstammens bevarandestatus, däremot finns anledning att tro det motsatta. Sverige har lyft fram två argument för licensjakten, som bygger på att jakten skulle leda till en förbättrad bevarandestatus. Det ena är att en sådan jakt ska kunna öka acceptansen för vargstammen i landet. CBM känner inte till någon vetenskaplig studie som tydligt visar att det är möjligt att åstadkomma detta genom licensjakt, och det går inte att utläsa någon ändring i synen på vargen i massmediedebatten sedan fjolårets licensjakt. Frekvensen illegalt dödade vargar har inte heller förändrats.

Det andra argumentet är kopplat till möjligheten att införa obesläktade vargar. Genom att ”byta ut” vargar i den svenska stammen skulle stora genetiska förbättringar vara möjliga, utan att antalet vargar ökar. I praktiken har det visat sig vara lätt att genomföra en jakt som eliminerar vargindivider, men mycket svårare att åstadkomma en införsel av obesläktade vargar. Denna jakt åstadkommer en större förlust av genetisk variation och högre inavelskoefficient i nästa generation. Så länge som Sverige inte lyckas föra in nya obesläktade varggener till den vilda populationen är det inte motiverat av detta argument att genomföra en licensjakt.

Om och när en licensjakt ska genomföras är det viktigt att tänka över hur jakten genomförs. Enligt art- och habitatdirektivet ska jakten vara selektiv och begränsad. De två år jakten har genomförts har den inte varit tillräckligt selektiv och knappast begränsad. Bortsett från den faktiska reduktionen av antalet individer har avskjutningen också onödigt begränsat populationens potential till tillväxt, genom att många etablerade reproduktiva par har splittrats. Det gör att populationen får svårare att kompensera för variationer i populationsstorlek, och ökar effekten av demografisk osäkerhet, vilket också ytterligare förvärrar de genetiska problemen.

Det nämns i analysen av fjolårets jakt att den åstadkom en sänkning av den genomsnittliga inavelskoefficienten. Det är ett irrelevant mått, eftersom det inte är inavelskoefficienten bland de djur som blir kvar efter avskjutningen som är betydelsefull, utan bland de djur som produceras i nästa generation. Strategin ska alltså inte vara att avliva djur med hög inavelskoefficient, utan att avliva djur som har en hög genomsnittlig släktskap med andra djur i populationen, d.v.s. att minimera populationens genomsnittliga släktskapsgrad. Om ett reproducerande par ska brytas upp ska det vara för att de två individerna är mycket nära släkt med varandra, inte för att de är högt inavlade.

Ett argument som använts för att inte göra jakten mer specifik är att alla vargindivider skulle ha lika lågt genetiskt värde. Det är sant att de flesta individer är inavlade, men det finns en variation i släktskap mellan individer, som kan vara betydelsefull, och framförallt finns det vargindivider som är mer släkt med de vargar som i sen tid har invandrat, och dessa individer är mer värdefulla.

CBM har tidigare i remissyttranden pekat på effekten av licensjakt på utrymmet för skyddsjakt. Det utrymme som finns, med hänsyn tagen till populationens potentiella ökningstakt och det antal vargar som ska ”bytas ut” mot obesläktade vargar, bör i första hand användas för att eliminera vargindivider som bevisligen gör skada. Skyddsjakt är en av de viktigaste delarna i en framgångsrik rovdjursförvaltning. Ett fungerande skydd av lokalbefolkningens husdjur är ett nödvändigt inslag, där man även nogsamt ser över eventuella brister i brukares, särskilt de med fritt utmarksbete, möjligheter att få skälig ersättning för rovdjursskador, både direkta och indirekta. Det handlar om att skapa ökad tolerans, minska negativ ekonomisk påverkan och möjliggöra ett bibehållande av den hävdgynnade biologiska mångfalden, som bl.a. fäbodbruket och renbetet bidrar till. Utrymmet bör finnas att snabbt och effektivt ta bort problemindivider och detta bör därför inte begränsas av förvaltningsjakt utan endast av genetisk hänsyn till värdefulla individer. Om någon jakt kan påverka acceptansen för varg i Sverige torde det vara nödvändig skyddsjakt snarare än oselektiv licensjakt.

CBM finner att den licensjakt som har genomförts 2010 och 2011 knappast är förenlig med art- och habitatdirektivet, vare sig det gäller jaktens genomförande eller omfattning.

Beslut i detta ärende har fattats av föreståndaren Tuija Hilding Rydevik efter beredning av forskaren Torbjörn Ebenhard.

Tuija Hilding-Rydevik
Föreståndare, CBM

